

Naturverdier ved Dikemark og Vardåsen i Asker kommune. Undersøkelser i forbindelse med oppgradering av VA-nettet

Ole Lønnve, Kjell Magne Olsen,
Terje Blindheim og Stefan Olberg

Ekstrakt

I undersøkelsen ble det totalt kartlagt 12 naturtypelokaliteter. Tre stykker ved Vardåsen/Nordvannet og ni på Dikemark. Fire av lokalitetene ble vurdert som viktige (B verdi) og åtte som lokalt viktige C verdi. Ingen svært viktige lokaliteter ble avgrenset.

Nøkkelord

Akershus
Asker
Naturtyper
Fremmede arter
Parkslirekne
VA nett

Omslag

FORSIDEBILDER (OLE LØNNVE)
Øvre: Parkslirekne
Midtre: Bukk i Nordvannet
Nedre: Dikemark sykehus

LAYOUT (OMSLAG)
Blindheim Grafisk

ISSN: 1504-6370

ISBN: 978-82-8209-089-6

Biofokus-rapport 2009-23

Tittel

Naturverdier ved Dikemark og Vardåsen i Asker kommune. Undersøkelser i forbindelse med oppgradering av VA-nettet.

Forfatter(e)

Lønnve, O., Olsen, K. M., Blindheim, T. og Olberg, S.

Dato

25. juni 2009

Antall sider

38 sider

Publiseringstype

Digitalt dokument (Pdf). Som digitalt dokument inneholder denne rapporten "levende" linker.

Oppdragsgiver

Asker kommune

Tilgjengelighet

Dokumentet er offentlig tilgjengelig.

Andre BioFokus rapporter kan lastes ned fra:
<http://biolitt.biofokus.no/rapporter/Litteratur.htm>

BioFokus: Gaustadallèen 21, 0349 OSLO

Telefon 2295 8598

E-post: post@biofokus.no Web: www.biofokus.no

Forord

Stiftelsen Biofokus har på oppdrag fra Asker kommune foretatt naturfaglige registreringer på Dikemark og Vardåsen i Asker kommune. Oppdraget har formelt vært delt i to, Dikemark og Vardåsen. Dikemark har vært det største i omfang. Marit Hage har vært vår kontaktperson hos oppdragsgiver for Dikemark delen av oppdraget og Kjersti Fuglseth Olsen for Vardåsen. Alle forfatterne har deltatt i feltarbeid og med rapportering. Ole Lønnve har gjort de terrestre registreringene på Dikemark, mens Kjell Mange Olsen har stått for all kartlegging av ferskvannsmiljøer i Verkenselva og ved Nordvannet.

Oslo, 25. juni 2009

Forfatterne

Gammel og grov bjørk ble registret som lokalt viktig naturtype på Dikemark. Sjeldent grov utforming med mye lav.

Sammenheng

På oppdrag for Asker kommune har BioFokus foretatt naturfaglige undersøkelser på Dikemark og ved Vardåsen/Nordvannet. Oppdragets bakgrunn er planer om nyetablering og opprusting av VA-nettet i områdene. Det har vært fokus på å kartlegge naturtyper etter DN håndbok 13, samt kartlegging av fremmede arter med særlig fokus på parkslirekne og kjempebjørnekjeks.

Berggrunnen i de undersøkte områdene er granitt og ikke av rikere type som mye av area-lene ellers i Asker kommune. Dette gjenspeiles både i typen lokaliteter som er kartlagt, re-gistrert arts mangfold og verdien av lokalitetene.

I undersøkelsen ble det totalt kartlagt 12 naturtypelokaliteter. Tre stykker ved Vardåsen/Nordvannet og ni på Dikemark. Fire av lokalitetene ble vurdert som viktige (B verdi) og åtte som lokalt viktige C verdi. Ingen svært viktige lokaliteter ble avgrenset. To naturtype-lokaliteter er registrert i området tidligere. Dette er Verkensvann (lokalitet 203, A verdi) og Verkenselva (lokalitet 247, A verdi). Det ble ikke funnet kjempebjørnekjeks i noen av områ-dene, men på Dikemark ble det totalt funnet 15 populasjoner med parkslirekne.

Den nye overløpsledningen som er planlagt ut i en bukt i Nordvannet vil berøre lokalitet 704 og 706 som begge er verdisatt som viktig (B verdi). Den vil også på dypere vann berøre lo-kalitet 203 med verdi A. *Det konkluderes for dette inngrepet med at ledningen bør legges langs vei, nord for hus og så anta vannet så langt ute i buktas nordside som mulig for å mi-nimere inngrepene i lokalitetene.*

På Dikemark er det en rekke berøringspunktet mellom registrerte naturtypelokaliteter og planlagte inngrep. Ulike alternativer foreligger ikke for dette området. *For biologisk mang-fold vil det alltid være gunstigst om inngrepene i så liten grad som mulig berører de regist-rerte naturtypelokalitetene. Det er videre av stor betydning for å hindre spredning av de mange fremmede artene på Dikemark at det tas særskilte hensyn ved behandling av mas-ser fra lokaliteter med slike arter. For krysningen av Verkenselva bør det tas forhåndsregler for å unngå forslamming av elva nedstrøms.*

Parkslirekne brer om seg på mange lokaliteter ved Dikemark.

Innhold

1	METODE	6
2	RESULTATER	7
2.1	NATURTYPER	7
2.2	FREMMEDE ARTER	8
2.3	FAKTAARK FOR 13 LOKALITETER	8
3	DISKUSJON.....	36
	REFERANSER	37

1 Metode

Kartleggingen av naturtyper følger i sin helhet DN håndbok 13, siste versjon (2007). Det henvises til denne for mer inngående beskrivelser av prioriterte naturtyper, verdisetting og dokumentasjonskrav. De registrerte naturtypene fra denne undersøkelsen er lagt inn Asker kommune sin naturdatabase (Natur2000) og alle områder er digitalisert og overlevert til kommunen.

Under feltarbeidet ble det tatt sikte på å dekke det meste av planarealet, men med fokus på de foreslåtte ledningstraseene. Der rørledningen er planlagt krysset Verkenselva og ved tra-seen ut i Svinsjøen, ble det gjort ferskvansundersøkelser med fokus på invertebrater, kransalger m. m. Videre ble det særlig lagt vekt på å registrere fremmede arter, spesielt parkslirekne (*Fallopia japonica*) og kjempebjørnekjeks (*Heracleum manteagazzinum*). Informasjon om fremmede arter er lagt inn i svarteliste modulen i Natur2000. LokalitetsID er koblet mot samme ID i egen kartfil for dette temaet.

Beskrivelser fra de enkelte lokalitetene i denne rapporten består av faktaark generert fra kommunens naturbase (Natur2000). Rapporten inneholder faktaark for alle nyregistrerte lokaliteter, samt Verkenselva hvor det er påtenkt tiltak. Det er ikke skrevet ut faktaark for Verkensvann da det er mye usikkerhet knyttet til kvalitetene her.

Det har vært gjort enkelte botaniske og mykologiske registreringer i området tidligere (Artskart, 2009). Solblom (VU) er registrert på Dikemark i 1897. I Ulven-/Nord-/Verkensvannet er det foretatt enkelte feltundersøkelser (Naturbase 2009), og disse vanne-ne er beskrevet som en svært viktig naturtype. I Verkenselva er det også tidligere foretatt enkelte undersøkelser, og denne er beskrevet som en svært viktig naturtypelokalitet (Abel & Heggland 2002, Olsen & Reiso 2005).

2 Resultater

2.1 Naturtyper

Den fattige bergrunnen gjenspeiles både i typen lokaliteter som er kartlagt, registrert artsmangfold og verdien av lokalitetene. Totalt 12 nye naturtypelokaliteter ble avgrenset innefor planområdet. Fire av disse ble vurdert til å være viktige naturtyper (B-verdi), mens resten ble vurdert som lokalt viktige naturtyper (C-verdi). Naturtypene ble tildelt nummerserie fra 704-715. De tidligere registrerte lokalitetene Verkenselva og Ulven-/Nord-/Verkensvannet som kan berøres av tiltaket har begge verdi som svært viktige (A verdi). Tabell 1 gir en oversikt over naturtypene som per i dag er registrert innenfor de to undersøkte områdene.

Tabell 1. Oversikt over lokalitetene som ble avgrenset som naturtyper under undersøkelsen ved Dikemark og Vardåsen, Asker kommune. De to nederste radene er tidligere registrerte lokaliteter.

Lok.nr	Lokalitet	Hovednaturtype	Naturtype	Utforming	Verdi
704	Nordvannet NØ	Ferskvann/våtmark	Evjer, bukter og viker	Bukter og viker	B
705	Svinsjøen S	Ferskvann/våtmark	Evjer, bukter og viker	Bukter og viker	B
706	Vardåsen skole SV	Ferskvann/våtmark	Viktig bekkedrag	Ravinebekk	B
707	Verkensvannet NØ	Ferskvann/våtmark	Evjer, bukter og viker	Bukter og viker	C
708	Dikemarkveien-Sykehusveien	Kulturlandskap	Parklandskap	Alléer	C
709	Dikemarkveien 33	Kulturlandskap	Parklandskap	Parker	C
710	Sykehusveien 9	Kulturlandskap	Store gamle trær	Gammelt tre	C
711	Brenna-Dikemark	Skog	Gråor-heggeskog	Liskog/ravine	C
712	Dikemark sykehus sør	Skog	Gråor-heggeskog	Liskog/ravine	B
713	Verkensveien 1	Kulturlandskap	Parklandskap	Alléer	C
714	Heggedalsveien 39	Kulturlandskap	Parklandskap	Parker	C
715	Dikemark øst	Kulturlandskap	Store gamle trær	Gammelt tre	C
203	Ulven-/Nord-/Verkensvannet	Ferskvann/våtmark	Kalksjø		A
247	Verkenselva	Ferskvann våtmark	Viktig bekkedrag		A

Ved to av lokalitetene (Nordvannet NØ, nr. 704 og Svinsjøen S, nr 705) ble vegetasjonstypen *gråseljekarst* funnet. Denne vegetasjonstypen er gitt truetetskategori *noe truet* (VU). For nærmere detaljer rundt hver naturtype henvises til vedlagte faktaark.

Det ble gjort få interessante artsfunn, men alm (NT) vokser spredt her og der innenfor hele området. På en til dels ruderat eng ble dessuten to eksemplarer av rovfluen *Dioctria oelandica* (VU) funnet samt billen *Agapanthia villosoviridescens* (trebukkart). Larven til denne billen lever i stengelen til bl.a. åkertistel og brennesle. På tross av at vertsplantene er vanlige og utbredt, har billen en svært begrenset utbredelse i Norge, og er stort sett bare kjent fra lokaliteter i Oslo-området. I følge Ehnström & Holmer (2007) ser det derimot ut til at dette er en art på spredning vestover. I Verkenselva og lokalitet nr. 704 og 706 ble edelkreps (EN) funnet. Solblom, som ble funnet på Dikemark på slutten av 1800-tallet, ble ikke gjenfunnet. Ål (CR) og Stautstarr (EN) finnes i/langs Verkenselva.

Dikemark-området preges til dels av parklandskap, men kvalitetene til mye av dette landskapet må anses som små. De fleste trærne er ikke spesielt store og grove, dessuten er det et vist innslag av fremmede treslag som lerk. Lind er det dominerende treslaget blant

parktrærne, men det dreier seg først og fremst om parklind/storlind. Disse artene finnes ikke naturlig i området. Enkelte av disse lindetrærne er styvet/frisert.

2.2 Fremmede arter

I hele området er det et betydelig innslag av fremmede og forvillede arter. Særlig ble det påvist mange bestander av parkslirekne. Totalt 15 parkslireknebestander ble avgrenset under feltarbeidet. Disse ble tildelt nummerserie 1-15. For nærmere omtale av hver enkelt parkslireknebestand, Tabell 2. Parkslirekne viste tydelige tegn på spredning i hele området. Mange av disse bestandene står der det er planlagt ny VA-ledning. Kjempebjørnekjeks ble ikke funnet i området under feltarbeidet.

Ellers finnes det også en del lupiner, kornell, kanadagulliris og andre hageflykninger rundt om kring. Skvalderkål vokser dessuten nesten overalt på Dikemark. Flere steder vokste disse hageflykningene sammen med eller rundt bestandene av parkslirekne. Slike konsentrasjoner av flere innførte problemarter tyder på at arealene har vært direkte berørt av menneskelig aktivitet som f.eks. utfylling, planering og anleggstrafikk.

Tabell 2. Oversikt over de enkelte parkslireknebestandene som ble avgrenset under feltarbeidet på Dikemark.

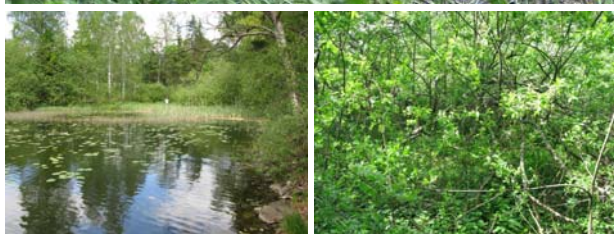
Nr	Lokalitet	Beskrivelse
1	Verkensvann-Dikemark I	Tett bestand i spredning oppover plen og langs bredden av Verkensvannet ved Dikemarksveien 33.
2	Dikemarksveien	Bestand av parkslirekne langs bredden av Verkensvannet og Dikemarksveien.
3	Verkensvannet	Liten patch med parkslirekne helt nede ved bredden av Verkensvannet.
4	Sykehusveien-Dikemark.	Parkslireknebestand på sprdning lang Sykehusvein.
5	Dyringveien	Liten patch med parkslirekne langs Dyringveien, rett ovenfor Verkensveien 19.
6	Dikemark sykehus 1	Kraftig bestand med parkslirekne i vegkant ved Verkensveien 16. Rundt og innemellom denne bestanden voser det mye skvalderkål.
7	Dikemark sykehus 2	Bestand av parkslirekne i kanten av i hage/gammel eng ned mot Verkenselva. I arealert rundt, vokser det mye skvalderkål.
8	Badstuveien 3	Parkslireknebestand i randen av gammel beite- eller hagemark. Rundt vokser også mye skvalderkål.
9	Badstuveien øst I	Bestand med parkslirekne i gammel hage/eng. På lokaliteten og rundt slireknebestanden vokser skvalderkål, lupiner, kanadagulliris samt en introdusert furuart.
10	Badstuveien øst II	Bestand med parkslirekne i gammel hage/eng. På lokaliteten og rundt slireknebestanden vokser skvalderkål, lupiner, kanadagulliris samt en introdusert furuart.
11	Badstuveien øst III	Bestand med parkslirekne i gammel hage/eng. På lokaliteten og rundt slireknebestanden vokser skvalderkål, lupiner, kanadagulliris samt en introdusert furuart.
12	Heggedalsveien	Bestand av parkslirekne langs privat hage og Heggedalsveien.
13	Villaveien 41	Bestand med parkslirekne i gammel hage. I denne hagen finnes en rekke hageplanter på spredning som spirea, syrin, lupin, kanadagulliris og kastanje. Alm (NT) vokser også i denne hagen.
14	Villaveien 29	Parkslirekne langs privat hage i krysset Villaveien - Badstuveien. Noen store popler står også her.
15	Dikemark sykehus sør	Bestand med parkslirekne langs åkerkant mot bekk/ravinelokalitet. I arealet rundt denne bestanden forekommer også andre hageflykninger som rødhyll og skvalderkål.

2.3 Faktaark for 13 lokaliteter

Naturtypelokaliteter ved Vardåsen/Nordvannet, Asker kommune

Foto: Stefan Olberg 2. juni 2009.

Naturtyperegistreringer

Naturtype: Evjer, bukter og viker

Utforming: Bukter og viker

Mosaikk: Totalt 2 naturtype(r) registrert: Evjer, bukter og viker E12 - Bukter og viker E1202 (80%), Rik sumpskog F06 - Viersump i lavlandet F0603 (20%).

Feltsjekk: 02.06.2009 (siste)

Beskrivelse

Beliggenhet/avgrensing: Lokaliteten ligger i nordøstenden av Nordvannet, like sørøst for bygningene ved Slottsberget 21/23. Området ble besøkt av BioFokus v/Kjell Magne Olsen, Ole J. Lønnve og Stefan Olberg 02.06.2009.

Naturtyper og utforminger: Vegetasjonrik bukt i et generelt næringsrikt vann. Innerst i bukta står en del gråseljekratt, en vegetasjonstype som regnes som truet. I krattet inngår også noe istervier. Utenfor krattet består vegetasjonen av skogsivaks, soleihov, bekkekarse, myrmaure, mjødukt, elvesnelle, krypsolie, sverdlilje, engminneblom, breitt dunkjevle, flaskestorr, bukkeblad, gul nykkerose, bekkeveronika, gulldusk, liten andemat, vassgro, myrhatt, langstorr, slyngsøtvier,

25.06.2009

tusenblad, buttjørnaks, sennegras, sumpkarse, kornstorr, slåttestorr, blanktjørnaks og ubestemte arter av piggknopp og vasshår. Stedvis lukter substratet "guffent" når man trækker i det, men muligens skyldes dette bare naturlig anoksiske forhold.

Artsmangfold: Det er generelt stort mangfold, både av planter og dyr i bukten. Edelkreps (EN) ble funnet kun som (rester av) døde dyr, men arten ble påvist levende i relativt stort antall i bekken som renner ut i bukten, og det er grunn til å tro at de også har fast tilhold i bukten. Hettemåke (NT) og makrellterne (VU) jakter i bukten. Buttsnuteforsk ble observert både som voksen og rumpetroll (store mengder). Stor ferskvannsgjellesnegl er vanlig, i hvert fall ved utløpet av bekken. Denne var tidligere rødlistet, men er nå tatt av listen. Snutebillen *Hydronomus alismatis* ble håvet i vannet. Vånd ble observert.

Trusler: Forurensing og tilsøpling. Det er i 2009 planlagt å legge en ny pumpestasjon, inkl. overløpsledning, til området.

Fremmede arter: Ingen observert (hvis man ikke skal anse stor ferskvannsgjellesnegl som en introdusert art).

Verdivurdering

Det er sannsynlig at edelkreps finnes i bukten, og den brukes dessuten som jaktområde for et par rødlistede fuglearter. Bukten har en generelt rik flora og fauna, og gis derfor verdi viktig (B).

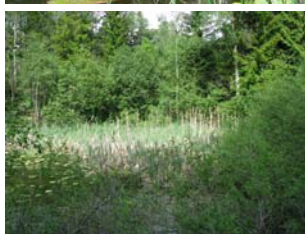
Artsliste for lokaliteten

Totalt 5 art(er) påvist: Vanlig frosk, Hettemåke (NT), Makrellterne (VU), Stor ferskvannsgjellesnegl, Edelkreps (EN).

Skjøtsel og hensyn

En eventuell pumpestasjon og overløpsledning bør legges på nordsiden av garasjen, og ut i Nordvannet så nært opp til huset på odden som mulig.

Foto: Stefan Olberg 2. juni 2009. Ytre del av lokaliteten, sett fra sør.

Naturtyperegistreringer

Naturtype: Evjer, bukter og viker

Utforming: Bukter og viker

Mosaikk: Totalt 2 naturtype(r) registrert: Evjer, bukter og viker E12 - Bukter og viker E1202 (80%), Rik sumpskog F06 - Viersump i lavlandet F0603 (20%).

Feltsjekk: 02.06.2009 (siste)

Beskrivelse

Beliggenhet/avgrensing: Lokaliteten ligger i sørenden av Svinsjøen, like vest for rideskolen og nord for bygningene ved Slottsberget 21/23. Området ble besøkt av BioFokus v/Kjell Magne Olsen, Ole J. Lønnve og Stefan Olberg 02.06.2009.

Naturtyper og utforminger: Vegetasjonrik bukt i et generelt næringsrikt vann. Øst i bukta står en del gråseljekratt, en vegetasjonstype som regnes som truet. I krattet inngår også noe istervier, svartvier, gråor, krossved og solbær. Utenfor krattet består vegetasjonen av skogsnelle, elvesnelle, vendelrot, soleihov, fredlaus, firblad, breitt dunkjevle, myrhatt, flaskestorr, gul nykkerose.

Artsmangfold: Ingen spesielle arter notert. Det er ikke tatt prøver av ferksvannsfaunen, men det

Lok. nr. 705 Svinsjøen S forts.

er grunn til å tro at denne er rik.

Trusler: Ingen åpenbare.

Fremmede arter: Ingen notert.

Verdivurdering

Vegetasjonsrik bukt med innslag av den truede vegetasjonstypen gråseljekratt gir verdi viktig (B).

Foto: stefan Olberg 2. juni 2009. Midtre del av bekkedraget.

Naturtyperegistreringer

Naturtype: Viktig bekkedrag

Utforming: Ravinebekk

Mosaikk:

Feltsjekk: 02.06.2009 (siste)

Beskrivelse

Beliggenhet/avgrensing: Lokaliteten ligger langs nordsiden av Slottsberget, sør for Asak skole. Kartlagt areal strekker seg fra bukten i Nordvannet (se eget område , 707) og opp forbi Liastubben, til bekken krysser Slottsberget sørøst for Asak skole (men østre avgrensing er noe usikker, ettersom bekken kun ble undersøkt opp til like øst for Liastubben). Lokaliteten ble besøkt av BioFokus v/Kjell Magne Olsen, Ole J. Lønnve og Stefan Olberg 02.06.2009.

Naturtyper og utforminger: Lokaliteten er kartlagt som et viktig bekkedrag, utforming ravinebekk, selv om ravinepreget nå er nokså fraværende (pga. mye inngrep i forbindelse med veier). Bekken går i noenlunde rett strekk i hele det kartlagte området, med stort sett sandbunn,

men noe mudder og større steiner. Det er mye kvister og en del plankebiter og skrot både i og langs bekken. Stort sett jevnt, svakt fall, men med god gjennomstrømming. Det er svært lite vegetasjon i selve bekken, og langs breddene er det stort sett helt trivielle arter og mye ung skog. I nedre deler, nær bukten i Nordvannet, er vegetasjonen noe frodigere, med bl.a. elvesnelle, soleihov, skogburkne, langstorr, bekkekarse, mjødurt, liljekonvall, sumphaukeskjegg, einstape, maigull, fredlaus, slyngsøtvier, stornesle, skogsalat, vendelrot, kvitsymre, gaukesyre, skogsvinerot, teiebær, nyresoleie, sløkje, skogsivaks og myrhatt. I tresjiktet mest gråor, hegg, ask, bjørk, istervier og gråselje.

Artsmangfold: Bekken har en god bestand av edelkreps (EN), helt fra like ved utløpet og i hvert fall østover til øst for Liastubben. Buttsnutefrosk registrert. Stor ferskvannsgjellesnegl er vanlig i Nordvannet, og går også i noen grad opp i nedre deler av bekken. Øvrig fauna i bekken er ganske sparsom, med hovedsakelig døgnfluer og vårfluer.

Trusler: Bekken ligger tett inntil vei, og kan potensielt påvirkes av hendelser langs veien.

Fremmede arter: Ingen registrert.

Verdivurdering

Lokaliteten inneholder en god bestand av den sterkt truede arten edelkreps (EN), men området forøvrig er sterkt påvirket av menneskelig aktivitet, så verdien fastsettes til viktig (B).

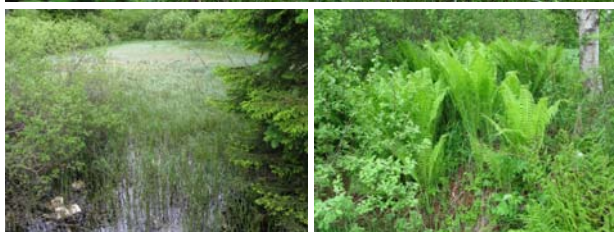
Artsliste for lokaliteten

Totalt 2 art(er) påvist: Vanlig frosk, Edelkreps (EN).

Naturtypelokaliteter og fremmede arter ved på dikemark, Asker kommune

Foto: Ole J. Lønnve. Verkensvannet NØ.

Naturtyperegistreringer

Naturtype: Evjer, bukter og viker

Utforming: Bukter og viker

Mosaikk:

Feltsjekk: 02.06.2009 (siste)

Beskrivelse

Generelt: Den avgrensede naturtypelokaliteten ble kartlagt i forbindelse med et arbeid for å rehabilitere vann- og avløpsnett på Dikemark.

Beliggenhet/avgrensing: Lokaliteten ligger mellom Dikemarkveien og Verkensvannet.

Naturtyper og utforminger: Lokaliteten sorterer under naturtypen evjer, bukter og viker med utforming evjer og bukter. Lokaliteten utgjøres av en grunn bukt med mye vann- og vannkantvegetasjon. Vannstanden kan nok bli svært lav om sommeren, men bukten tørker nok aldri helt inn. Spor i terrenget rundt bukten indikerer at det en eller annen gang i historien har vært utført noe graving her. Kanskje er bukten menneskeskapt for å skaffe drikke til husdyr? Dette er i

så fall forholdsvis lenge siden. Rundt bukten er det elementer av sumpskog.

Artsmangfold: På lokaliteten ble myrhatt, liten andemat, flaskestarr, elvesnelle, bekkeblom, strutseving og gråselje påvist.

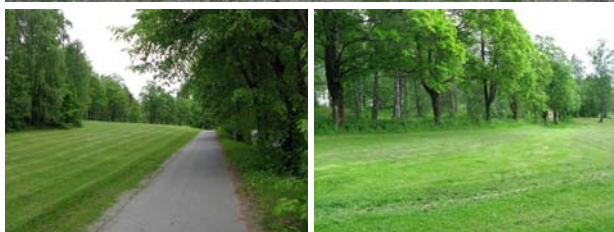
Trusler: Ukjent

Fremmede arter: Ingen påvist.

Verdivurdering

Lokaliteten kan være viktig for amfibier. I Verkensvannet finnes flere fiskeslag, bl.a. gjedde og abbor, men det er lite trolig at disse forekommer i særlige mengder inne i bukten. Til det er vannstanden for liten store deler av året. Dernest kan lokaliteten være viktig for en rekke vannlevende insekter, som f.eks. øyestikkere. På bakgrunn av dette gis lokaliteten lokal verdi (C)

Foto: Ole J. Lønnve. Parklandskap ved Dikemarkveien-Sykehusveien.

Naturtyperegistreringer

Naturtype: Parklandskap
Utforming: Alléer
Mosaikk:
Feltsjekk: 02.06.2009 (siste)

Beskrivelse

Generelt: Den avgrensede naturtypelokaliteten ble kartlagt i forbindelse med et arbeid for å rehabilitere vann- og avløpsnett på Dikemark.

Beliggenhet/avgrensing: Et forholdsvis stort parklandskap med en del potensielle kvaliteter knyttet til store edelløvtrær mellom og langs med Dikemarksveien og Sykehusveien.

Naturtyper og utforminger: Lokaliteten sorterer under naturtypen parklandskap med utforming alléer. De fleste trærne er park- eller storlind, men noen forholdsvis store bjørketrær står også innemellom. Øvre stammediameter for lindetrærne er ca 90-100 cm bdh., men de fleste trærne er mindre enn dette. Området er ellers med unntak av noen kanter preget av gressplen. i kantene er

det innslag av litt lågurtvegetasjon med bl.a. noe markjordbær.

Artsmangfold: Ingen spesielle arter ble funnet.

Trusler: Trefelling.

Fremmede arter: Ingen, men parkslirekne og kornell finnes i umiddelbar nærhet til lokaliteten.

Verdivurdering

Lind regnes som et tre med mellomrik bark, dvs at det kan ha potensial for arter som både er knyttet til fattig- og rikbarkstrær. Enkelte av trærne på lokaliteten er forholdsvis store og gamle, hvilket øker potensialet for denne lokaliteten en del. Antall trær er også ganske stort. På bakgrunn av dette gis lokaliteten lokal verdi (C).

Artsliste for lokaliteten

Skjøtsel og hensyn

Trærne bør ikke felles og døde partier og greiner på trærne bør ikke fjernes. Det kan med fordel ryddes kratt rundt stammene der dette er aktuelt.

Foto: Ole J. Lønnve. Dikemarkveien 33. Lindetrær i sirkelformasjon.

Naturtyperegistreringer

Naturtype: Parklandskap
Utforming: Parker
Mosaikk:
Feltsjekk: 02.06.2009 (siste)

Beskrivelse

Generelt: Den avgrensede naturtypelokaliteten ble kartlagt i forbindelse med et arbeid for å rehabilitere vann- og avløpsnett på Dikemark.

Beliggenhet/avgrensing: Lokaliteten utgjør 12 lindetrær i sirkelformasjon (lysthus?) på eiendommen til Dikemarkveien 33.

Naturtyper og utforminger: Lokaliteten sorterer under naturtypen parklandskap med utforming parker. De 12 lindetrærne har en øvre bdh på 40-50 cm. Hele området ellers består av plen. Avgrensingen av lokaliteten er begrenset til disse lindetrærne.

Artsmangfold: Foruten lind, ble ingen spesielle artsfunn gjort.

Trusler: Trefelling.

Fremmede arter: Ingen, men ikke langt unne, i kanten langs Verkensvannet, vokser store mengder parkslirekne. Denne er på rask spredning.

Verdivurdering

På bakgrunn av at linderærne er halvstore og har et vist potensial for trelevende organismer, samt

Lok. nr. 709 Dikemarkveien 33 forts.

at dette potensialet vil øke over tid gitt at disse trærne ikke blir felt, vurderes derfor denne lokaliteten som en lokalt viktig naturtype (C).

Artsliste for lokaliteten

Skjøtsel og hensyn

trærne må ikke felles og eventuelle døde greiner bør i det lengste ikke fjernes.

Naturtyperegistreringer

Naturtype: Store gamle trær
Utforming: Gammelt tre
Mosaikk:
Feltsjekk: 02.06.2009 (siste)

Beskrivelse

Generelt: Den avgrensede naturtypelokaliteten ble kartlagt i forbindelse med et arbeid for å rehabilitere vann- og avløpsnett på Dikemark.

Beliggenhet/avgrensing: Lokaliteten utgjøres av et stort gammelt hengebjørktrær.

Naturtyper og utforminger: Lokaliteten sorterer under naturtypen store gamle trær med utforming gammelt tre. Hengebjørka har en bdh på omlag 90 cm, hvilket er nokså uvanlig.

Artsmangfold: Ingen spesielle funn ble gjort, men bjørkas satmme og greiner var dekt av forskjellige lav-arter.

Trusler: trefelling

Fremmede arter: Ingen

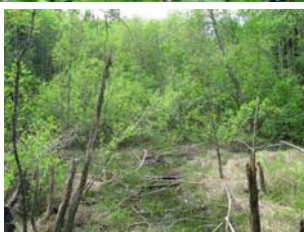
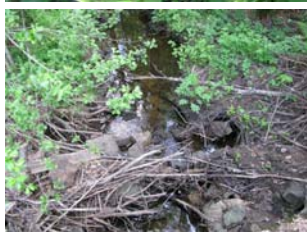
Verdivurdering

På bakgrunn av at såpass store bjørketrær er forholdsvis skjeldne, gis lokaliteten lokal verdi (C). Slike store gamle trær har et potensial, bl.a. som reir-te for en rekke fugler, f.eks. hakkespetter.

Skjøtsel og hensyn

Eventuelle døde greiner bør ikke fjernes.

Foto: Ole J. Lønnve. Gråor-Heggskog ved Brenna.

Naturtyperegistreringer

Naturtype: Gråor-heggeskog

Utforming: Liskog/ravine

Mosaikk:

Feltsjekk: 03.06.2009 (siste)

Beskrivelse

Generelt: Den avgrensede naturtypelokaliteten ble kartlagt i forbindelse med et arbeid for å rehabilitere vann- og avløpsnett på Dikemark.

Beliggenhet/avgrensing: Lokaliteten ligger ved sørenden av Verkensvannet like ved Brenna.

Naturtyper og utforminger: Lokaliteten sorterer under naturtypen gråor-heggskog med utforming liskog/ravine. Lokaliteten strekker seg fra vegen til Brenna og et stykke (250-300 m) oppover. En liten bekk drenerer gjennom området. Øvre diameter på gråor, ca 20-25 cm bdh. Enkelte forholdsvis grove bjørk (ca 60 cm bdh) finnes her og der. Endel død ved, særlig av gråor finnes på bakken. gamle spor etter hugst og andre inngrep finnes. I følge kjentmann Erik Heibo har

bekken tidligere trolg fungert som gytebekk for ørreten i Verkensvannet, men dette er lenge siden. Bekken er i perioder sur. På slutten av 90-tallet ble den kalket. Under befaringen ble ikke ørret observert, men potensialet for gyting var bra. Ellers fungerer kulverten ved utløpet som vandringshinder, og dermed vanskeliggjør oppvandring av fisk om høsten. Da bekken er liten, er flompåvirkningen lav. Noe gammelt skrot lå her og der. Et par hundre meter opp var det rester etter en gammel mur, trolig en slags demning. Her var det et patrte med elvesnelle og vier.

Artsmangfold: Foruten gråor og hegg, ble følgende arter påvist: litt strutseving, mjødurt, hvitveis, firblad, krossved, vendelrot, skogsnelle, skavgras, mayblom, enghumleblom, ask, bjørk og lønn. Noe osp i kantene.

Trusler: Hugst, ødeleggelse av bekk.

Fremmede arter: Ingen påvist.

Verdivurdering

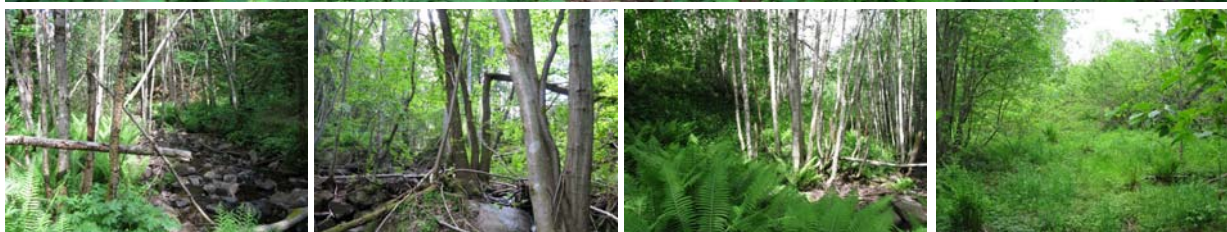
Gråor-heggskog hører til de mest artsrike skogtypene. Dette er en viktig biotop for et stort antall fugl og insekter. Denne loklaiteten er ikke blandt de best utformete, men den har bra potensial for en rekke arter. På bakgrunn av dette gis den lokal verdi (C).

Artsliste for lokaliteten

Skjøtsel og hensyn

Skogen bør få utvikle seg fritt. Bekken er potensiell gytebekk, og en fjerning av kulverten ved utløpet vil være et steg i riktig retning for å kunne rehabilitere den som det.

Foto: Ole J. Lønnve. Dikemark sykehus sør.

Naturtyperegistreringer

Naturtype: Gråor-heggeskog
Utforming: Liskog/ravine
Mosaikk:
Feltsjekk: 03.06.2009 (siste)

Beskrivelse

Generelt: Den avgrensede naturtypelokaliteten ble kartlagt i forbindelse med et arbeid for å rehabilitere vann- og avløpsnett på Dikemark.

Beliggenhet/avgrensing: Lokaliteten ligger litt sør for Dikemark sykehus og består av en ravinedal der en liten bekk drenere gjennom.

Naturtyper og utforminger: Lokaliteten sorterer under naturtypen gråor-heggeskog med utforming liskog/ravine. Lokaliteten strekker seg gjennom et område på ca 300 m. Dimesjonene på gråor var opp mot 40 cm. En god del død ved forekom i partier. En lind på ca 40 cm bdh står øverst i lokaliteten, her forekommer også noe små-lind. Enkelte partier i lisdene har mer

lågurtpreg. I de nedre deler av lokaliteten er det flatere partier med en del vierkratt. Langs østsiden av lokaliteten finnes tett plantet granskog.

Artsmangfold: Foruten gråor og hegg ble følgende arter funnet: Strutseving, gjøksyre, mjødurt, tyrihjel, hengeving, hvitveis, skogburkne, ballblom, skogstorkenebb, bringebær, maigull, bekkeblom, lind, bjørk, hassel, rogn og osp. Plantevepsen *Arge grascilicornis* ble funnet. Denne arten er knyttet til *Rubus* (bringeblær, bjørneblær etc.), men er ikke vanlig i Sør-Norge.

Trusler: Hugst.

Fremmede arter: Innenfor avgrensingen ble ingen fremmede arter funnet. I enden av lokaliteten ender bekken i rør under jorden. Her kom det inn noe parkslirekne samt en del andre hageflykninger.

Verdivurdering

Lokaliteten er relativt uberørt av nyere tids inngrep. Gråoren har forholdsvis store dimensjoner og mengden død ved er i partier ganske stor. artsinventaret er også ganske godt. Lokaliteten er dessuten sammensatt av flere vegetasjonstyper. Høyst sannsynlig er dette en lokalitet med stort arts mangfold, og potensialet for å finne skjeldne/rødlistearter er ganske godt. På bakgrunn av dette vurderes lokaliteten som en viktig naturtype (B).

Artsliste for lokaliteten

Skjøtsel og hensyn

Det er viktig at særlig parkslirekne som står i utkant av lokaliteten ikke får spre seg innover i området. Denne bør derfor fjernes.

Foto: Ole J. Lønnve. 15 styvete lindetrær i allée.

Naturtyperegistreringer

Naturtype: Parklandskap
Utforming: Alléer
Mosaikk:
Feltsjekk: 03.06.2009 (siste)

Beskrivelse

Generelt: Den avgrensede naturtypelokaliteten ble kartlagt i forbindelse med et arbeid for å rehabilitere vann- og avløpsnett på Dikemark.

Beliggenhet/avgrensing: Lokaliteten ligger sentralt på Dikemark.

Naturtyper og utforminger: Lokaliteten sorterer under naturtypen parklandskap med utforming alléer. 15 styvete lindetrær i allée. Trærne har en øvre diameter på 40-50 cm bdh. Styvingen av trærne har litt form av "frisering". Rund trærne er det plen og vei.

Artsmangfold: Ingen spesielle arter ble påvist.

Trusler: Trefelling.

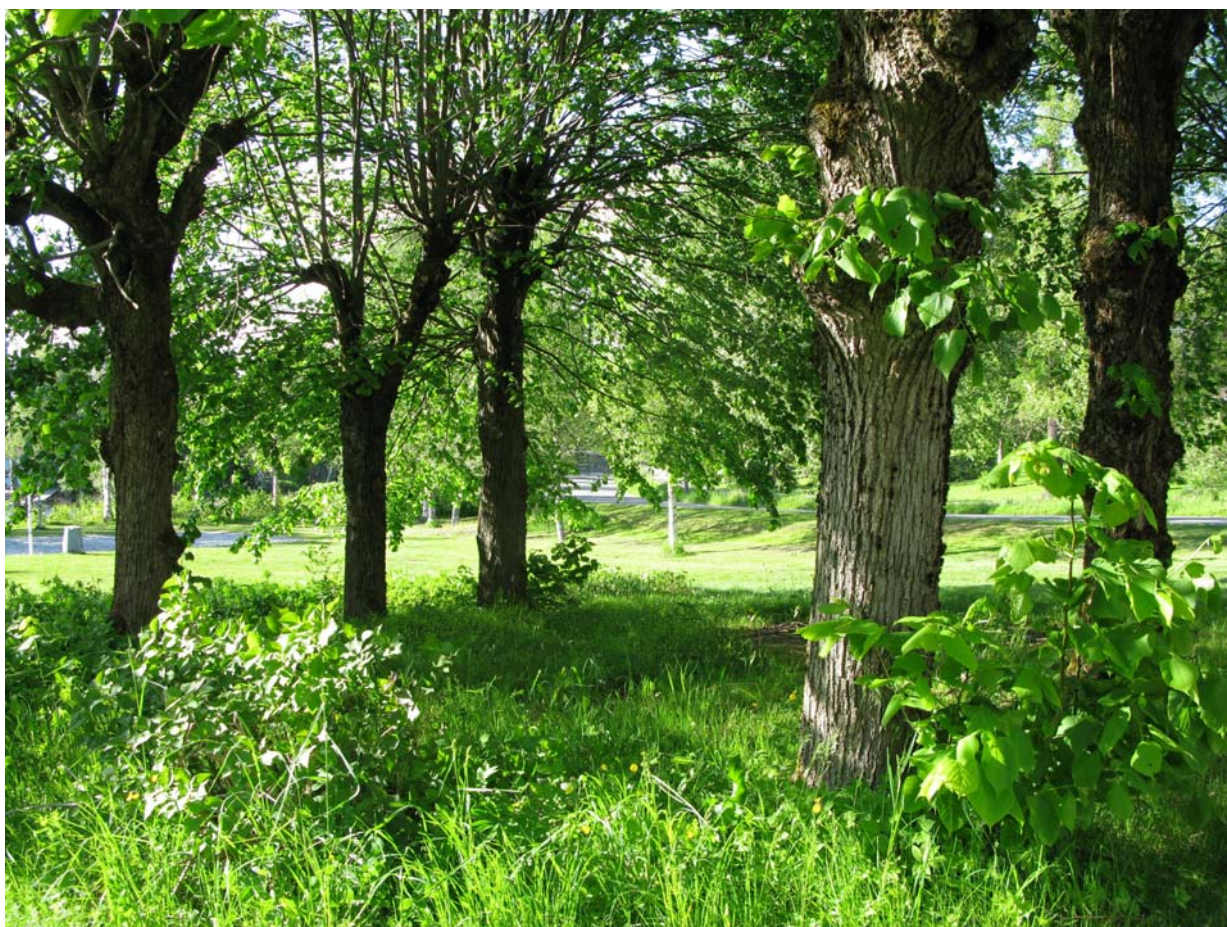
Fremmede arter: Ingen

Verdivurdering

Lokaliteten har et vist potensial for arter knyttet store lindetrær. Særlig hvis trærne får stå. På bakgrunn av dette vurderes lokalitetensom lokalt viktig (C).

Artsliste for lokaliteten

Foto: Ole J. Lønnve. Lindetrær i ring ved Heggedalsveien 39.

Naturtyperegistreringer

Naturtype: Parklandskap
Utforming: Parker
Mosaikk:
Feltsjekk: 03.06.2009 (siste)

Beskrivelse

Generelt: Den avgrensede naturtypelokaliteten ble kartlagt i forbindelse med et arbeid for å rehabilitere vann- og avløpsnett på Dikemark.

Beliggenhet/avgrensing: Lokaliteten utgjør 8 styvete lindetrær i sirkelformasjon (lysthus?) ved Dikemarkveien 39. Lokaliteten ligger sentralt på Dikemark.

Naturtyper og utforminger: Lokaliteten sorterer under naturtypen parklandskap med utforming parker. Lindetrærne har en øvre bdh på 40-50 cm. Hele området ellers består av plen, men under lindetrærne er det litt mer "rufsete". Avgrensingen av lokaliteten er begrenset til disse lindetrærne.

Artsmangfold: Foruten lind, ble ingen spesielle artsfunn gjort.

Trusler: Trefelling.

Fremmede arter: Ingen påvist.

Verdivurdering

På bakgrunn av at linderærne er halvstore og har et vist potensial for trelevende organismer, samt at dette potensialet vil øke over tid gitt at disse trærne ikke blir felt, vurderes derfor denne

Lok. nr. 714 Heggedalsveien 39 forts.

lokaliteten som en lokalt viktig naturtype (C).

Artsliste for lokaliteten

Skjøtsel og hensyn

Døde greiner og partier på trærne bør ikke fjernes.

Foto: Ole J. Lønnve. Stor todelt ask.

Naturtyperegistreringer

Naturtype: Store gamle trær
Utforming: Gammelt tre
Mosaikk:
Feltsjekk: 03.06.2009 (siste)

Beskrivelse

Generelt: Den avgrensede naturtypelokaliteten ble kartlagt i forbindelse med et arbeid for å rehabilitere vann- og avløpsnett på Dikemark.

Beliggenhet/avgrensing: Lokaliteten utgjør en stor ask ganske sentralt på Dikemark.

Naturtyper og utforminger: Lokaliteten sorterer under naturtypen store gamle trær med utforming gammelt tre. Asken har en bdh på ca 90 cm.

Artsmangfold: Ingen spesielle arter påvist.

Trusler: Trefelling.

Fremmede arter: Rundt treet vokser rikelig med skvalderkål

Verdivurdering

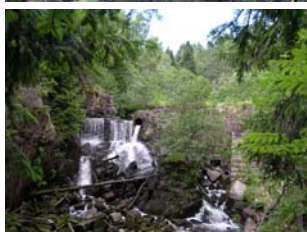
Ask er et rikbarkstre som er viktig for en rekke krevende mose- og lavarter knyttet til bark. Treet er forholdsvis stort, og blant de største asketrærne rundt Dikemark. Lokaliteten vurderes derfor som lokalt viktig naturtype (C).

Artsliste for lokaliteten

Skjøtsel og hensyn

Eventuelle døde greiner og partier på treet bør ikke fjernes.

Verkenselva ved Dikemark

Naturtyperegistreringer

- Naturtype:** Viktig bekkedrag
Utforming: Bekk i intensivt drevne jordbrukslandskap
Mosaikk:
Feltsjekk: 04.06.2009 (siste)

Beskrivelse

Generelt: Elvestrekning mellom Verkensvann og Bondivann.

Lokalitetsbeskrivelse: Verkenselva er et lavereliggende vassdrag med meandersvinger og stedvis intakte kantsoner. Elvevannet er næringsrikt og kalkpåvirket, dette gir grunnlag for en rik flora langs breddene og en rik fauna i vannet. Elvestrengen kan fungerer som en korridor for vilt.

Artsmangfold: Verkenselva er en viktig elv for ørret som tidligere var en del av samme stamme som ørreten i Verkensvann. Denne har sine viktigste gyteområde i de øvre delene av elva. Det er også registrert ål i elva og det er kartlagt elvemusling. Langs bredden er den rødlistede starrarten stautstarr funnet. i juni 2008 ble det registrert juvenile edelkreps i øvre deler av elva.

Verdivurdering

Funn av flere høyt rødlistede arter, elvas utforming og viktige økologiske funksjon for flere artsgrupper tilser verdi som svært viktig (A verdi).

Artsliste for lokaliteten

Totalt 4 art(er) påvist: Ål (**CR**), Rankstarr (**EN**), Elvemusling (**VU**), Edelkreps (**EN**).

Skjøtsel og hensyn

I områder uten kantsoner bør kantsonen reetableres i 5-10 meters bredde. Evt. beites der det tidligere har vært fuktenger ned til vannet. Det bør vurderes å tilrettelegge bedre for oppgang av år fra elva og opp i Verkensvann. Utforming av dammen slik denne er nå skaper problemer for denne kritisk truede arten. Dersom det gjennomføres tiltak i tilknytning til elva er det viktig at elva ikke forslammes og at alle kantsoner bevares i så stor grad som mulig. Gjødsling, og sprøyting bør ikke skje nærmere enn 10-20 meter fra elva.

Litteratur

Olsen K.M. og Reiso S. 2005. Viktige naturtyper og arts mangfold i ferskvann i Akershus. - Siste Sjanse-rapport 2005-5. (30+24 s.)

3 Diskusjon

Ved etablering av ny VA-ledning bør kommunen ta hensyn til de naturtypelokalitetene som vil bli berørt av dette. Dette gjelder følgende lokaliteter: Nordvannet NØ (nr. 704), Vardåsen skole (nr 706) og Dikemarksveien-Sykehusveien (nr. 708). Ved lokalitet nr. 704 og 706 anbefales at en eventuell pumpestasjon og overløpsledning legges på nordsiden av garasjen, og ut i Nordvannet så nært opp til huset på odden som mulig for å unngå ødeleggelse av disse lokalitetene. Ved lokalitet nr. 708 bør man legge overføringsledningen på en slik måte at man ikke skader trærne og deres rotsystem, for eksempel ved å flytte den mer ut mot eksisterende plenareal.

Ved punktet der den planlagte overføringsledningen og spillvannsledningen skal krysse Verkenselva er det viktig at arbeidet med dette ikke påfører for store inngrep i vassdraget. I følge Erik Heibo (pers. oppl.) er de viktigste gyteområdene for ørreten i Verkenselva de siste 300 meterne opp mot demningen ved Verkensvannet. Her finnes også Elvemusling som er meget sensitiv for forslamming. **Store gravearbeider kan medføre slamproblemer og ødeleggelse/forringelse av disse områdene.** Det skal også være ål (CR) i denne elva, og under feltarbeidet ble edelkreps funnet.

Et generelt problem for Dikemark-området er innslaget av fremmede/forvilledede plantearter, spesielt parkslirekne. Parkslirekne er en buskliknende, flerårig plante som vokser raskt og kan bli ca 2,5 meter høy. Bladene er omkring 15 cm lange og 8-10 cm brede. De krypende røttene kan gå så dypt som 3 meter ned i jorda og opp mot 7 meter bortover fra morplanten, noe som gjør at planten kan bli svært vanskelig å bli kvitt. Opprinnelig stammer planten fra Øst-Asia

Parkslirekne er ikke kjent for å sette frø hos oss. Den spres vegetativt. Den horisontale spredningen er ca 0,5 meter per sesong. Den kan også spre seg ved at plantedeler fraktes rundt med massetransport. Jordstengelbiter kan spres både i ferskvann og saltvann og slå rot i strandsoner. Skuddene kan trenge gjennom 5 cm tykk asfalt. Parkslirekne kan dukke opp nesten overalt. Planten kan danne tette bestander, og den fortrenger all annen vegetasjon der den vokser, noe som kan få store økologiske konsekvenser. På bakgrunn av dette regnes parkslirekne som en av de 100 verste invaderende artene i verden, og er oppført på den norske svartelista som en høy risiko art (Gederaas et al., 2007).

Fjerning av parkslirekne krever tiltak over flere år til alle deler av rot- og stengelsystemet er fjernet. Man kan bekjempe planten med slått hver 2-3 uke gjennom hele sesongen eller kjemisk bekjempelse ved gjentatt sprøyting, f. eks. med glyfosat. Masse med planterester må ikke deponeres på nye steder. Maskinell kantslått må unngås for å hindre spredning. Om bestanden ikke er for stor kan det dekkes til med duk eller masse. Ved slått må alle planterester varmebehandles til minimum 70 °C.

Generelt er det viktig å hindre videre spredning av parkslirekne i området, særlig langs vassdraget og Verkenselva spesielt. Kommunen bør derfor tak i dette problemet på Dikemark. Eventuelle parkslireknebestander utenfor planområdet for denne undersøkelsen, særlig videre nedover Heggedalsveien og langs Verkenselva bør kartlegges. Flere av parkslireknebestandene vil dessuten bli direkte berørt av graving ved anleggelse av ny VA-ledning. Dette er meget uheldig, siden muligheten for uønsket spredning av denne arten, ved f.eks. flytting av masse, vil bli stor. Da arbeidet med fjerning av denne planten er ganske omfattende, ikke minst i et tidsperspektiv, er kanskje den beste løsningen å legge den nye VA-ledningen utenfor disse bestandene.

Referanser

Abel, K. & Heggland, A. 2002. Viltområder i Asker kommune. Siste sjanse-rapport 2002-2, 21 s.

Artskart 2009. Artsdatabanken & GBIF Norge, internett. <http://artskart.artsdatabanken.no/>

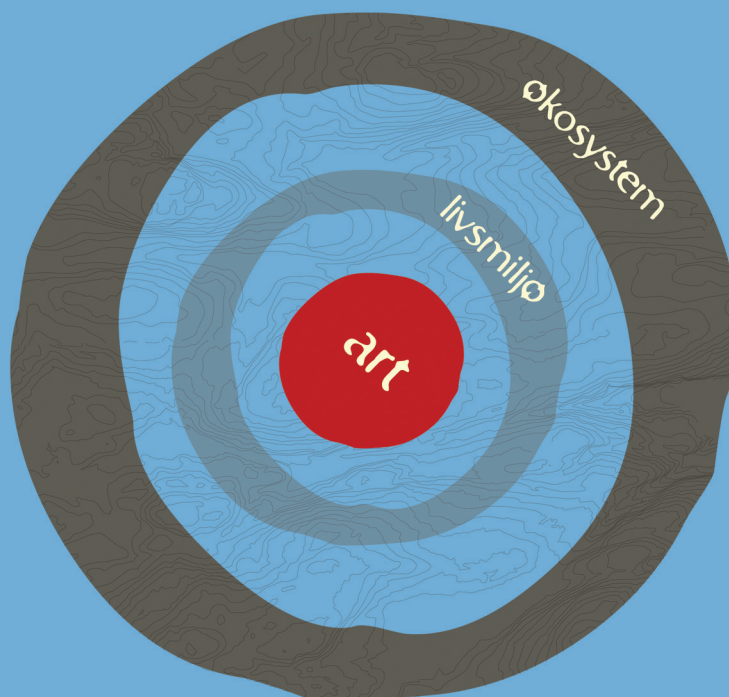
Direktoratet for Naturforvaltning. 2007a. Kartlegging av naturtyper – verdisetting biologisk mangfold, rev. Utg. DN-håndbok 13.

Ehnström, B. & Holmer, M. 2007. Nationalnyckeln till Sveriges flora och fauna. Skallbaggar: Långhorningar. Coleoptera: Cerambycidae. ArtDatabanken, SLU, Uppsala.

Gederaas, L., Salvesen, I. & Viken, Å. (red.) 2007. Norsk svarteliste 2007 - Økologiske risikovurderinger av fremmede arter. 2007 Norwegian Black List - Ecological Risk Analysis of Alien Species. Artsdatabanken, Norway.

Olsen og Reiso 2005. Viktige naturtyper og arts mangfold i ferskvann i Akershus. Siste Sjanse-rapport 2005-5.

Sett inn bakside her

BioFokus er en ideell stiftelse som skal tilrettelegge informasjon om biologisk mangfold for beslutningstakere, samt formidle kunnskap innen fagfeltet bevaringsbiologi. BioFokus ønsker å bidra til en kunnskapsbasert forvaltning av norsk natur.

En kunnskapsbasert forvaltning forutsetter god dokumentasjon av de arealene som skal forvaltes. BioFokus legger derfor stor vekt på feltarbeid for å sikre oppdaterte og relevante data om botanikk, zoologi, økologi, samt avgrensning og verdisetting av områder.

Høy kompetanse er en forutsetning for å kunne registrere og presentere biologisk mangfold-data på en god måte. BioFokus sine medarbeidere er derfor godt skolert innenfor en rekke artsgrupper og har en bred økologisk forståelse for de ulike naturtypene som de arbeider med, det være seg skog, kulturlandskap eller ferskvann. Digitale verktøy som databaser, GIS og bilde-behandling er viktige redskaper i vårt arbeid for å anskueliggjøre naturverdier på en best mulig måte.

Stiftelsen utgir en digital rapportserie som heter BioFokus-rapport, <http://biolitt.biofokus.no/rapporter/Litteratur.htm>